

Reflexions entorn d'una polèmica: el mil·lenari

Sovint, per no dir sempre, és l'historiador el qui selecciona uns fets del passat i a partir d'ells explica un procés històric. No cal dir que els fets mai no parlen per ells mateixos, és la interpretació que en fem el que ens dóna les claus del seu significat. No és per altra banda menys cert, però, que quan el passat canvia de significació, tot canvia, i és en el present o des del present que es modifica el passat; per tant, hem de ser conscients de la subjectivitat de qualsevol anàlisi històrica.

L'actual commemoració del mil·lenari de la independència de fet (si més no de Catalunya, almenys dels primers comtats d'aquesta proto-Catalunya), és un clar exemple de la subjectivitat en què s'involen els fets històrics quan s'expliquen a partir de posicionaments determinats.

És evident que entre l'any 785, en què Girona es lliurà voluntàriament

als francs i l'any 988, es produeix en l'espai geogràfic que configura la Catalunya actual un procés històric diferent al dels regnes francs i al dels altres regnes peninsulars, un procés que culminarà amb la signatura, l'any 1285, del Tractat de Corbeil.

L'any 988 ha de ser considerat com una fita convencional dins la llarga cronologia de fets que configuren la nostra història i la seva importància, la marcarà la mateixa evolució del país. Els positivistes, angoixosos per consolidar la defensa de la història com a ciència, contribuïren de manera especial a retre culte als fets. *Primer cerqueu els fets, deien, després deduiu-ne les conclusions*, segons cita d'E.H. Carr. Aquesta visió de la història pot encaixar perfectament dins una tradició empírica, però al nostre país, per circumstàncies polítiques, tot té un caire diferent, i ben sovint, primer s'han tret les con-

clusions i després s'han buscat uns fets que les corroborin.

Crec que no podem negar que tots els fets del passat són fets històrics, però això no obliga l'historiador a tractar-los tots per igual, en certa manera podríem afirmar que els fets són concrets i la seva interpretació, lliure. Entre els meus apunts de quan vaig fer *Introducció a la història* amb el Dr. Agustí Altisent, tinc una frase apuntada de C.P. Scott que diu *Els fets parlen per ells mateixos*. Desconec què va fer que apuntés aquesta frase; el que és força clar és que es tracta d'una falsedat, els fets parlen quan se'ls pregunta i responen sovint el que l'historiador vol, no hi ha cap document que ens digui quina jugada política o econòmica hi havia al seu darrera, serà un conjunt de documents d'un temps i d'un espai concrets analitzats globalment el que permetrà que suposem el que hi havia

darrera. Malauradament aquest mil·lenari no ha estat una reflexió entorn dels textos publicats, ni de noves interpretacions documentals. Ha estat una lluita entre espais polítics molt determinats, i no una discussió de les interpretacions històriques d'uns fets. Uns fets que tampoc no sabem amb certesa si veritablement van passar, únicament els deduïm o els podem deduir si tenim en compte que l'any 877 se signà la Capítular de Quierzi, amb què s'inicià l'extinció dels comtats beneficiaris i es deixà pas a la transmissió hereditària. Sabem, doncs, que Guifré II va rebre la dignitat comtal de Guifré el Pilós i no del rei Carles el Simple; és evident que les relacions feudovasallàtiques havien canviat entre sobirà i els diversos comtes.

Si sols ens fixéssim en els fets concrets, segurament hauríem de tenir en compte l'any 985, amb la crisi d'Almansur i l'ajut demanat als francs que mai no arribà, però volem dir que amb això n'hi ha prou per considerar-se independents?, és clar que els més puristes dirien que d'independència res, fins a Jaume I i Corbeil.

En definitiva, hauríem de considerar més els processos històrics a partir de períodes amplis i analitzar més les evolucions i els fets de manera més global i no perdre l'esperança que cap allà el 2154 si es commemora el mil·lenari de la Catalunya Nova, cosa certament difícil, els polítics tinguin una mica clar què volen legitimar i a quina dinastia n'oferiran la presidència.

JORDI RIUS I JOVÉ

